

111/2008. (IX. 26.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján - *dr. Holló András és dr. Lévay Miklós* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával - meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 91/2008. (II. 26.) OVB határozatát - az e határozatban foglalt indokok alapján - helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 91/2008. (II. 26.) OVB határozatával úgy döntött, hogy magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének a hitelesítését megtagadja. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepel:

„Akarja- Ön, hogy a Magyar Köztársaság Országgyűlése a jelen népszavazás eredményének kihirdetése utáni három hónapon belül legalább négy esetben vonja meg a bizalmat a Magyar Köztársaság Kormányától?”

Az OVB álláspontja szerint a kezdeményezés célja olyan jogi helyzet teremtése, amelyben lehetőség nyílik az Országgyűlés feloszlására/feloszlatására. Az OVB rámutat: a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 28/C. §-a (5) bekezdésének *e*) pontja alapján nem tartható országos népszavazás az Országgyűlés feloszlásáról. Az OVB indokolása szerint a népszavazási kezdeményezés, bár közvetlenül nem tenné szükségessé az Országgyűlés feloszlását/feloszlatását, célját vizsgálva egyértelműen erre irányul.

A népszavazást kezdeményező magánszemély kifogást terjesztett elő az OVB határozatával szemben. Hangsúlyozza, hogy az Alkotmány 28/C. §-a szerint az Országgyűlés nem kötelezhető feloszlásának kimondására, ez azonban - úgy véli - nem jelenti azt, hogy népszavazás nem vezethet az Országgyűlés feloszlásához, amely terminus technicus nem azonos a feloszlással. Az Alkotmányból egyértelműen következik, hogy a feloszlás nem azonos a feloszlatással. Az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés *e*) pontja alapján nem tartható népszavazás az Országgyűlés feloszlásáról, miután a kezdeményezés nem az Országgyűlés feloszlására irányul, így - álláspontja szerint - nem vonatkozik rá az alkotmányi tilalom. Nem vitatja, hogy a kezdeményezés eredményessége esetén valóban létrejöhet olyan jogi helyzet, amelyben „az Országgyűlés feloszlatható a Köztársasági Elnök által”.

II.

Az Alkotmánybíróság a kifogást az Alkotmány, az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.), valamint a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg.

Alkotmány rendelkezése:

„28/C. § (5) Nem lehet országos népszavazást tartani:

(...)

e) az Országgyűlés feloszlásáról,”

Nsztv. rendelkezése:

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

(...)

b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,

(...)”

Ve. rendelkezése:

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet - az Alkotmánybírósághoz címezve - az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. (...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § *h*) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás, melynek során az Alkotmánybíróság - alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban - azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogás megfelel-e a Ve.-ben és az Nsztv.-ben foglalt feltételeknek és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. A kifogás hangsúlyozza azt, hogy „helytelen, és érvelési hibához vezet” az OVB álláspontja abban, amikor azonos fogalomként használja az Országgyűlés feloszlását és felosztatását, ilyen módon utasítja el a kezdeményezést az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés *e*) pontjára alapozva, amely szerint nem lehet országos népszavazást tartani az Országgyűlés feloszlásáról. A kezdeményezés azonban nem is ezt tartalmazza. Miután a kezdeményezés nem az Országgyűlés feloszlására irányul - érvel a kifogás -, így nem vonatkozik rá az alkotmányi tilalom. Nem vitatja viszont, hogy a kezdeményezés eredményessége esetén létre jöhet olyan jogi helyzet, amivel az OVB is indokolta a határozatát, amelyben az Országgyűlés feloszlatható, s a kifogásból megállapíthatóan a kezdeményezés erre irányul.

Az Alkotmánybíróság elsőként az Országgyűlés feloszlásának, illetőleg felosztatásának alkotmányi rendezését vizsgálta.

Az Alkotmány 28. § (2) bekezdése alapján az Országgyűlés kimondhatja a feloszlását a megbízatásának lejárta előtt, erről viszont az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés *e*) pontja szerint nem lehet országos népszavazást tartani.

Ezzel szemben az Országgyűlés felosztatása - az Alkotmányban meghatározott feltételekkel - a köztársasági elnök hatáskörébe tartozik az Alkotmány 28. § (3) bekezdésének értelmében. Amíg tehát az Országgyűlés feloszlásáról maga az Országgyűlés mérlegelési jogkörben önállóan dönt - s ebben a kérdésben az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés *e*) pontja szerint országos népszavazás nem tartható -, addig az Országgyűlés felosztatása nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, hanem az arról való döntés a köztársasági elnök hatásköre, s már csak ezért sem tartható arról - mint az Országgyűlés hatáskörébe nem tartozó kérdésről - országos népszavazás.

3. A továbbiakban az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálni, hogy tartható-e országos népszavazás a kezdeményezés szerinti tárgyban. Az aláírásgyűjtő ív mintája abban kér állásfoglalást, hogy az Országgyűlés a népszavazás eredményének kihirdetése utáni három hónapon belül legalább négy esetben vonja meg a bizalmat a Magyar Köztársaság Kormányától.

Az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésében országos népszavazás tiltott tárgyköröként nem szerepel az Országgyűlés azon hatásköre, amely alapján megvonhatja a bizalmat a Kormánytól. Az Alkotmány erről a 28. §-ában a következőként rendelkezik:

„28. § (3) A köztársasági elnök a választások kitűzésével egyidejűleg feloszlathatja az Országgyűlést, ha

a) az Országgyűlés - ugyanazon Országgyűlés megbízatásának idején - tizenkét hónapon belül legalább négy esetben megvonja a bizalmat a Kormánytól,”

A népszavazási kezdeményezés tartalmát tekintve éppen arra irányul, hogy eredményessége esetén az Országgyűlés három hónapon belül legalább négy esetben vonja meg a bizalmat a Kormánytól. Ebben az esetben ugyanis az Alkotmányban írt feltételekkel és eljárásban már a köztársasági elnök mérlegelésén múlik, hogy felosztatja-e az Országgyűlést. Így előállhatna az a jogi helyzet, amire az OVB közvetve utal.

Az országos népszavazási kezdeményezés eredményessége esetén arra kötelezné az Országgyűlést, hogy gyakorolja az Alkotmány 28. § (3) bekezdés *a*) pontja szerinti hatáskörét, az aláírásgyűjtő ív lényegében ennek az alkotmányi rendelkezésnek a szövegét veszi át azzal a fontos különbséggel, hogy az Alkotmánytól eltérően nem tizenkét hónapon belül, hanem három hónapon belül vonja meg a bizalmat négyszer az Országgyűlés a Kormánytól. Ez a feltétel nyilvánvalóan ellentétes az Alkotmánnyal.

A Kormány tekintetében a bizalmi szavazásról az Alkotmány 39/A. § (3)-(4) bekezdései rendelkeznek. Ezek alapján az Országgyűlésnek a Kormány javasolhat bizalmi szavazást, illetőleg a Kormány azt is javasolhatja, hogy az általa benyújtott előterjesztés feletti szavazás egyben bizalmi szavazás legyen. Ha az Országgyűlés ezekben az esetekben nem szavaz bizalmat a Kormánynak, a Kormány köteles lemondani. Mindkét esetben az Országgyűlés csak akkor dönthet, ha a Kormány bizalmi szavazást javasol.

Az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdése szerint országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet. A bizalmi szavazás kezdeményezése kizárólag a Kormányt illeti, a Kormány hatáskörébe tartozó kérdésben azonban nem lehet országos népszavazást tartani. Országos népszavazás közvetve sem kötelezheti a Kormányt arra, hogy bizalmi szavazást kérjen az Országgyűléstől.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a 91/2008. (II. 26.) OVB határozatot helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság, figyelemmel az OVB határozat Magyar Közlönyben való megjelenésére, elrendelte a határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

Az Országos Választási Bizottság 90-92/2008. (II. 26.) OVB határozataival három, egymással szorosan összefüggő kérdésben tagadta meg az országos népszavazás aláírásgyűjtő ívének a hitelesítését. Az Alkotmánybíróság mindhárom OVB határozatot helybenhagyta, e határozatokkal egyetérték.

A határozatok indokolásában kifejtett jogi állásponttal - önmagában - egyetérték, de figyelembe véve a három szorosan összefüggő kérdést, a határozatok rendelkező részét a rendeltetésellenes joggyakorlásnak a 18/2008. (III. 12.) AB határozatban kidolgozott mércéje alapján kellett volna megindokolni.

A párhuzamos indokolás kifejtését a 267/H/2008. számú határozathoz csatoltam.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró